

A close-up portrait of pianist Nikolaj Luganszkij, looking slightly to the right with a gentle smile. He has dark hair and light-colored eyes. He is wearing a dark blue button-down shirt. The background is softly blurred, showing what appears to be an orchestra or concert hall setting.

**concerto
BUDAPEST**

MOZART / CHOPIN / DVOŘÁK
Luganszkij / Keller

2022. NOVEMBER 11. és 12. 19.30
Zeneakadémia | Nagyterem

MOZART g-moll szimfónia K. 183

1. *Allegro con brio*
2. *Andante*
3. *Menuetto*
4. *Allegro*

CHOPIN f-moll zongoraverseny, op. 21

(pénteken, november 11-én)

1. *Maestoso*
2. *Larghetto*
3. *Allegro vivace*

CHOPIN e-moll zongoraverseny, op. 11

(szombaton, november 12-én)

1. *Allegro maestoso*
2. *Romance. Larghetto*
3. *Rondo. Vivace*

-szünet-

DVOŘÁK VIII. (G-dúr) szimfónia, op. 88

1. *Allegro con brio*
2. *Adagio*
3. *Allegretto grazioso*
4. *Allegro ma non troppo*

Közreműködik: **Nyikolaj Luganszkij** zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

Tisztelt Közönségünk!

Az idei évadban szeretnénk a koncertjeinken elhangzó műveket és alkotóikat még közelebb hozni Önökhöz, ezért a Concerto Budapest műsorfüzetei megújultak. Felkértük a Baráti Társaságunk néhány zenerajongó és a klasszikus zenei koncertek törzsközönségéhez tartozó tagját, hogy a személyes reflexióikat és zenetörténeti ismereteiket egyesítve ajánlókat fogalmazzanak meg. Szerzőink között szerepelnek olyan barátaink, akik maguk is aktívan részt vesznek a zenei életben, mások pedig civil foglalkozásuk mellett a szabadidejüket töltik évtizedek óta rendszeresen a hangversenytermekben. Érdekességeket, egyéni értelmezéseket és emlékeket egyaránt megemlítenek programajánlójukban. Fogadják szeretettel ezeket a személyes hangvételű műismertetőket.

Wolfgang Amadeus Mozart g-moll szimfónia, K.183

Bálint
Péter

Mozart 25. szimfóniáját szokás kis g-mollnak nevezni, nehogy valaki is összetévesse a 40. nagy g-mollal. Ez így nincs rendjén. Kis jelzővel illetni azt a zeneművet, amelynek révén a turnéző csodagyerekből hirtelen érett zeneművész lett? Akaratlanul is lekicsinyíteni azt a szimfóniát, amelynek indulatossága nehezen illeszthető a köznélekedés Mozarti képébe? Amely bemutatta, hogy izgatottságnak is lehet mélysége, nemcsak hőfoka? A 17 éves Mozart talán eltelt az itáliai utazások édes életétől, vagy a kamaszkori lázongás hevülete mozdította ki abból a zenei világból, ahol a racionális kiegyensúlyozottság, a harmóniák formai kidolgozottsága, egyszerűen a klasszikus zene keretei szabták a mértéket. Az új irány a Sturm und Drang, a moll-hangnem, a szenvedélyek, pulzáló ritmusok, váratlan váltások, a deviancia. A szimfónia nyitótétele feszülten kezdődik, mintha a vihar közeledtét hallanánk egy drámai opera előjátékaként – ez a motívum visszatér a Don Giovanni nyitányában. A négy fúvós színrelépése merész újítás a szokásos kettő helyett, egyre súlyosabb a hangkép. A második tétel, az Andante is operába illő, mintha édes-szomorú áriát hallanánk, rövid, pihenőt, megnyugvást. Ám nem tart sokáig a hangulat – a Menüett trio nem hasonlít az udvarok kecses bájolgására, sem földet döngető vidámságára. Vészjóslo és komor a kép. És jön az újabb meglepetés, a zárótétel Allegrobán sincs oldás vagy feloldozás, újra az első tétel motívumait halljuk, újra tragikus végkövetkeztetéssel. Ez egy nagy, nem kis zenemű. És hívjuk ezentúl Nyugtalan szimfóniának!

Frédéric Chopin

f-moll és e-moll zongoraversenyek

Kritikusok egy része úgy érezte, hogy a zenekari kíséret túl száraz és érdektelen, mások szerint éppen a hangszerelés egyszerűsége támasztja meg a zongora szerteágazó harmóniagazdagságát. Schumann így dicséri a művet: Chopin a koncerttermekben idézi meg Beethoven szellemét. Liszt véleménye a 2. versenymű *Larghetto*-járól: a tökéletesség szinte ideális, fénytől sugárzó, gyengéd pátosszal teli.

Chopint a zongora költőjének tartották, egész életét ez a hangszer töltötte ki, bensőséges vallomásait, érzékenységét a kis művekben jobban tudta leírni. Hogy mégis pályája elején két zongoraversenyt is komponált, annak két oka lehet: a szükség és a szerelem. Szükség volt a nemzetközi elismertséghez, a fellépésekhez a nagyobb ívekre, a szerelemhez pedig vallomások is kellene, ezt szó híján zenei formában lehet megüzenni. 1829-ben Chopin reménytelenül szerelmes lett Costantine Gladowskába, a Varsói Konzervatórium énekszakos diákjába. Vele ritkán beszélgethetett, akkor is csak mások társaságában. Így született az álmodozás és vágyakozás zenei dedikációja, zongoraversenyekkel.

A 2. *f-moll zongoraverseny* igazából előbb született, mint az 1-gyel jelölt, a publikációk, az opusszám sorrendje tréfálta meg így a zenetörténelmet. Chopin látszólag-hallhatóan nem érzi jól magát az elvárt három tételes keretben, és ezért megbontja azt briliáns elemekkel, virtuóizitást igénylő futamokkal. Az *f-moll* versenymű egyszerűen, mégis elegánsan és impozánsnak mutatja be a zenekart, de ez nem tart sokáig - a szóló hangszeré a főszerep. A második tételről, minden idők egyik legtöbbet játszott, imaszerűen áhítatos Románcáról többet mondani, mint Liszt fenti méltatása, nem lehet. Csak annyit talán: nyugodtan valljuk be, ha elérzékenyülünk. A harmadik tételben Chopin felvonultatja zeneiségének arzenálját, vonzódását a lengyel népzenehez, tűzijátékot is ajándékoz a Coda-ban.

Az 1. *e-moll zongoraverseny* is követi a három tételes felosztást, de ezúttal az aránylag hosszú zenekari bevezető után szólal csak meg a zongora, mint-ha elnyújtaná a várakozást. Így még szípközöbbségek a futamok, drámaibb a meditáció, heroikus a főtéma, szenvedélyes a melléktéma, nem is lenne szükség zenekari támogatásra. A lassú tétel a plátói szerelemé, persze, hogy a legismertebb a tételek között, az ábrándozás a gazdag vonós kísérettel még

érmesebb. Chopin maga nem szerette a zárótételt, ahogy írta barátjának: elkerül engem az ihlet, úgy érzem magam, mint egy növendék, aki még nem sokat tud a zenéről. Nem volt igaza ezúttal. Chopin 20 évesen maga ül a zongorához a varsói Nemzeti Színházban, hogy eljátssza ezt a versenyt, learatja a tapsokat, de már búcsúzik, vár rá Bécs, München, Párizs, és a lengyel háborús helyzetben nem kívánkozik vissza. És zongoraversenyt sem ír többet.

Antonín Dvořák

VIII. szimfónia

Sziporkázó napsütés! Falusias levegő! A természet eufóriája!

Dvořák az akadémiai tagságát megköszönve írta 1889-ben hálából ezt a szimfóniát. Két és fél hónapot töltött Visoka U Příbrame-ben, ahol életrajzírója, Otokar Surek szerint a menedék nemcsak békét és lelkierőt, de inspirációt is adott a komponáláshoz.

A VIII. szimfónia – bár folytatja a brahmsi-schuberti négyteteles hagyományokat – inkább játszik a formával, a zenei témák akár improvizációknak is tűnhetnek képszerű, ma azt mondanánk, filmszerű vidám jeleneteivel, lírai borongásával. A nyitó tétel bensősége, az Adagio varázslása, később a népies táncelemek nem virtuózak, nem ambiciózusak. Egyszerűen áradnak belőlem a dallamok – mondja a zeneszerző és tudjuk, az életben nincs nehezebb, mint egyszerűen fogalmazni.

Dvořák a második tételt Adagióznak jelölte, de a zenekarok – a számtalan felvételt hallgatva – többnyire nem lassan játsszák, inkább mámorítóan. Mélyebben megyünk az erdőbe, ahol a fény már alig látszik a felhőtől, talán vihar közeleg, de hamar visszatér a napsütés, körbevesz minket a táj békéje. A harmadik tétel melankolikus keringővel indul, de átszűrődnek a cseh népi ritmusok, paraszttánc, pásztorvilággal. A zárótétel fergeteges trombitaszóval indul. Rafael Kubelík, a világhírű cseh karmester mondta egyszer egy zenekari próbán: Uraim, Csehországban a trombiták sohasem csatába, hanem táncba hívnak. Az utolsó variációk csendesek, szomorúak, a kirándulás a végéhez közelít. Vagy mégsem? A szimfónia fergeteges ünnepléssel, tűzijátékkal zárul, és ez a szikrázó napfényes öröm sokáig velünk marad, mikor kilépünk a Zeneakadémiáról a téli sötétbe.

11 and 12 NOVEMBER 2022 19.30 | LISZT ACADEMY, GRAND HALL

MOZART / CHOPIN / DVOŘÁK

Lugansky / Keller

MOZART: Symphony in G minor, K. 183

CHOPIN: Piano Concerto in F minor, op. 21

[on Friday, 11 November]

CHOPIN: Piano Concerto in E minor, op. 11

[on Saturday, 12 November]

-intermission-

DVOŘÁK: Symphony No. 8 in G Major, op. 88

Nikolai Lugansky piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

1994 winner of the Moscow Tchaikovsky Competition Nikolai Lugansky has been entrancing Budapest audiences for many years: not only for his virtuosity but equally for his profundity and consistent maximalist drive for tonality. This year, as guest of Concerto Budapest and András Keller, he performs for us two great Chopin piano concertos – in F minor and E minor – on two subsequent days. His first concert features the F minor: completed and premiered before the E minor, it was only published later, thus this popular composition is numbered second. Prior to the work by the 19-year-old Chopin, the concert opens with a recital of the 25th symphony by a 17-year-old Mozart, which in order to differentiate it from the 40th in the same key is usually called the ‘little G minor symphony’. After the intermission, the stage is set for one of the greatest hits of the 19th century Romantic – and at the same time Slav – grand orchestral repertoire: Dvořák’s *Symphony No. 8 in G major* composed between August and November 1889. As a way of lauding this cheerfully lyrical composition evoking the Czech landscapes and at the same time the rhythms of folk songs, it is perhaps sufficient to say that it was not even overshadowed by the *New World Symphony*.

JULIANE BANSE © Stefan Nimmesgern

ZENEAKADÉMIA

2022. DECEMBER 3. | SZOMBAT

11.00 | 15.00 | 16.30 | 19.30

Juliane Banse | Abouzahra Amira | Maxim Rysanov
Bánkövi Bence | Puporka Jenő | Rozsonits Ildikó
Ryan Martin Bradshaw | Keller Quartet

Vezényel: Baráti Kristóf | Keller András

HALLGASSUNK SCHUBERT!

concerto BUDAPEST

concertobudapest.hu

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

ZENEAKADÉMIA
ALÁBÍTTA 1875

 inforádió

 Klasszik
rádió92.1

 PAPAGENO